

BİLGİ TOPLUMUNA GEÇİŞ SÜRECİNDE İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN BİLGİ TOPLUMU ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ (GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ)

Hasan Bozaslan
Harran Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, Şanlıurfa
hbozaslan@gmail.com

Abstract

Information society occurs with the development of information technologies and the effect of globalization. In the information society the social transformations happen distinctly from agricultural society and industrial society. This transformations and changes bring with some problems. Upon those problems; one of the ways to receive the solution is to find the source of the problems and remove them initially. In this study, teachers who worked at the institutions under the Ministry of National Education were evaluated in terms of the criteria of information society. The data were collected with "The Information Society Teacher Qualifications" scale developed by the researcher. The data were analyzed with the SPSS 16.0 program. Kruskal-Wallis H, One-Way ANOVA tests were used during the analyzing of data. Scheffe test was used in order to determine the source of difference found as significant after the variance analysis. At the end of the study Computers, Mathematics, and Science & Technology teachers' information technology and problem-solving skills were found as high level of competence. Besides, their lifelong learning and information skills were found as low level of qualifications. And the qualifications of teachers who worked at the departments of Painting, Music, Physical Education have been found as low level.

Keywords: Information Society, Information Society Education, Social Transformation, Teacher Qualifications

GİRİŞ

Günümüzde ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanda birçok değişim ve dönüşümlerin yaşanmaktadır. Şüphesiz en önemli gelişme ise bilgi teknolojilerinde olmaktadır. "Bilgi teknolojilerinin değişimi; ekonomik alanda tarım, sanayi ve hizmetler sektörleri ve alt sektörlerinin tümünü, sosyal alanda insan faktörünün eğitimi, sağlık düzeyi, iletişim ve ulaşım altyapısı olmak üzere insanın verimliliğini ve refah düzeyini etkileyen tüm sosyal yatırımları, toplumların kültür düzeyini ve hatta siyasal gücünü etkisi altına almaktadır"¹. Bu gelişim ve dönüşüm sürecinde bilgi teknolojilerinin üretimi ve bilgi teknolojilerinden yararlanma düzeyi ülkeler için çok önemli bir boyut kazanmıştır. Gelişmiş ülkelerde bilgi üretilmekte, depolanmakta, kullanılmakta, pazarlanmakta ve gelişmekte olan ülkelere transfer edilmektedir. "Gelişmiş ülkeler kalkınmalarının başlangıcında ve daha sonra insan faktörüne verdikleri önem ve öncelik ve insana yatırım politikalarının sürekliliği sayesinde bugünkü ileri teknolojik gelişme düzeyine ulaşmışlardır"². Bu gelişimin gerisinde kalan ülkeler kalkınma ve gelişme açısından diğer ülkelere göre çok geride kalmaları söz konusu olabilecektir. "Bu sebepten dolayı tüm dünya ekonomilerinin bilgi teknolojilerindeki gelişmeleri yakından izlemesi, söz konusu teknolojilerin üretimi ve yararlanma olanaklarının üst düzeye çıkarılması açısından bilgi toplumu olma yönünde çaba göstermeleri gerekmektedir"³. Yeterli miktarda çaba göstermeyen ülkeler çok kısa sürede diğer toplumların ürettikleri bilgileri kullanmak zorunda kalabileceklerdir. Bu durumun ülke ekonomisine olumsuz etkisi söz konusu olabilecektir.

¹ Coşkun Can AKTAN & Mehtap TUNÇ (1998). Bilgi Toplumu ve Türkiye. *Yeni Türkiye Dergisi*, Cilt 4, ss 118-134.

² Faruk KOCACIK (2003). Bilgi Toplumu ve Türkiye. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt : 27 No:1, ss 1-10

³ Faruk KOCACIK (2003). A.g.e.

PROBLEM DURUMU

Bilgi toplumu olmak için öncelikle sanayileşme sürecini tamamlamak gerekmektedir. Türkiye'nin sanayileşme sürecini tamamlaması, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda yapısal değişimi gerçekleştirmesi ve uluslararası alanda globalleşme sürecine uyum sağlaması açısından bilgi toplumuna yönelik gelişmeleri yakından izlemesi ve bu alana öncelik veren politikaların oluşturulması gerekmektedir⁴. Bu nedenden dolayı Türkiye bilgi teknolojilerinin üretimine, kullanımına, depolanmasına ve pazarlanmasını sağlayacak nitelikte insan yetiştirebilmesi için bilgi toplumu eğitiminin gerekliliklerini yapmalıdır. Teknolojik ilerlemenin olması için araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin önem verilmeli ve insan kaynaklı gelişme politikalarının artırılması gereklidir. Bilgi toplumu eğitime ulaşabilmek için ülkemiz bu ihtiyaçları ve sorunları kısa zamanda çözüme kavuşturmalıdır. Bilgi toplumu olmanın temelinde insan sermayesi yatırımlarına verilen önem vardır. Türkiye'nin bu bağlamda en önemli sorunu nitelikli işgücü eksikliğidir. "Bilgi toplumunda nitelikli işgücü açığının giderilmesi ancak okul eğitiminin yanı sıra okul sonrası eğitime, mesleki eğitime, yüksek eğitime, eğitimin sürekliliğinin sağlanması ile olabilir"⁵. Bu sebepten bilişim teknolojileri alanında gelişmelerin sağlanması, üretim ve verimin artması için Türkiye bilgi toplumu standartlarına uygun nitelikte eğitime önem vermelidir. Türkiye bilim, teknoloji ve araştırma- geliştirme faaliyetlerine de daha çok önem vermeli bu doğrultuda yatırımlarını üst düzeyde yapmalıdır. Bu bağlamda öğretmenlere büyük işler düşmektedir. Öğretmenler bilgi toplumunun ihtiyaçlarına göre kendilerini yetiştirmeleri gerekmektedir. Çünkü gelecek nesilleri öğretmenler oluşturmaktadır. Bu yüzden öğretmenler bilgi toplumu eğitiminin gerekliliklerine göre kendilerini yenilemeleri gerekmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, bilgi toplumu, bilgi toplumu eğitimi kavramlarını irdeleyerek bilgi toplumu olma yolundaki ülkemiz öğretmenlerinin, bilgi toplumu öğretmen yeterliliklerine göre düzeylerinin saptanması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Bu tür bilimsel araştırmalar sorunları çözüme kavuşturma yolunda önemli adımlardır. Araştırmamız; bilgi toplumuna geçiş sürecinde ülkemiz öğretmenlerinin, bilgi toplumu öğretmen yeterliliklerine göre düzeylerinin saptanmasına yönelik çalışma olmasından ülkemizin geleceği adına önemlidir.

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Bilgi Toplumu

20. yüzyılın ikinci yarısından bu yana gelişmekte olan bilişim teknolojileri, toplumların yaşantılarını çok yönlü olarak değiştirmiş ve yeni bir toplum yapısını oluşturmuştur. Bu yeni toplumsal yapı "Bilgi Toplumu"⁶ olarak adlandırılmaktadır. "Bilgi toplumu, bilgi teknolojilerini araştıran ve geliştiren, üreten ve kullanan topluma verilen isimdir"⁷. Bilgi toplumunda en önemli kavram bilgi ve bilgi sahibi insandır. Bu toplumsal yapıda bilgiye sahip olan kişi paranın sahibi olabilecektir. Bilginin bu kadar önemli olmasından dolayı bilgi teknolojileri giderek önem kazanmıştır. "Bilgi teknolojileri, bilginin toplanmasını, işlenmesini, saklanmasını, herhangi bir yere iletilmesini ve herhangi bir yerden bu bilgiye erişilmesini, elektronik vb. tekniklerle otomatik olarak sağlayan teknolojiler bütünü olarak tanımlanabilir"⁸.

⁴ Coşkun Can AKTAN, Mehtap TUNÇ (1998). A.g.e., ss 118-134.

⁵ Coşkun Can AKTAN, Mehtap TUNÇ (1998). A.g.e., ss 118-134.

⁶ Ali Rıza TERZİ (Tarihsiz). *Bilgi Toplumunda Eğitim ve Okul*. <http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi/sbd/sbd5/sbd-5-05.pdf> (Erişim Tarihi: 14.01.2011).

⁷ Ceyhun YURDAKUL & M. Ufuk ÇAĞLAYAN(1997). *Bilgi Teknolojileri Türkiye İçin Nasıl bir Gelecek*

Hazırlamakta, Türkiye İş Bankası Yayınları, ss 35.

⁸ Ceyhun YURDAKUL & M. Ufuk ÇAĞLAYAN(1997). A.g.e, ss 36.

Bilgi Toplumunda Eğitim

Toplumsal değişimler yaşanırken birçok alanda yenilikleri de beraberinde getirmektedir. Bu değişim süreci devam ederken en çok etkilenen alanlardan biri kuşkusuz eğitim alanıdır. Değişimin etkili olabilmesi ve daha çok alana yayılabilmesi için değişim sürecinde olan toplumun eğitim sistemini bu sürece dâhil etmek gereklidir. Bilgi toplumunda eğitim sistemi, değişime ayak uydurabilen, var olan teknolojiyi ve geleceğin teknolojilerini üreten, çağının ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde donatılmış yenilikleri takip edebilen ve uyumsayan nitelikli bireyler hedeflemektedir.

Bilgi toplumu anlayışına göre eğitim; “bireyin bedensel, duygusal, düşünsel ve sosyal yeteneklerinin kendisi ve yaşadığı toplum için en uygun biçimde geliştirilmesi oluşumudur”⁹. Bilgi toplumunda eğitimin hedefi: evrensel düşünebilen, etnik ve ulusal sınırlar içinde kalmayan, her türlü bilgiyi, kuralı değeri sürekli sorgulayan, sorunlara çözüm üreten, uzlaşmacı hoşgörülü ve özgürlükten yana olan, insan haklarını savunabilen doğayı koruyan demokrasiyi benimseyen, görev ve sorumluluktan kaçmayan, ekip halinde çalışabilen yaratıcı olan bilim, sanat, felsefe ve sporla uğraşabilen, kendini sürekli yenilip geliştirilebilen, barışı savunan bireyler yetiştirmektir¹⁰. Bilgi toplumu eğitimine geçilebilmesi için yukarıdaki nitelikleri sağlayabilecek bir eğitim programı ve bunu uygulayacak bu nitelikte donatılmış bir öğretmen kadrosu gerekmektedir.

Bilgi Toplumu Eğitim Sisteminin Sonuçları

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecinde şekillenmeye başlayan bilgi toplumu eğitim sistemi, birtakım olumlu ve olumsuz sonuçlarla karşılaşmaktadır.

1.Bilgi Edinmedeki Farklılaşma: Bilgi toplumunda öğrenciler var olan tüm bilgileri öğrenmesi ya da ezberlemesi mümkün değildir. Öğrenciler gereksinim duydukları bilgileri okul ortamının dışında internet kanalıyla veri tabanlarından, dijital kütüphanelerden, bilgi bankalarından bularak yapılandırmaktadırlar.

2.Bilgisayar ve İnsan: Bilgi toplumunda bilgisayar, bilgiye ulaşmayı, öğrenmeyi kolaylaştırdığından güncel hayatın her yerinde etkin olarak kullanılmaktadır. “Öğrenmede kalıcılığı sağlamak, bireysel farklılıkları dikkate almak, görsel ve işitsel öğelerin kullanımı ile bireyin birden fazla duyu organına hitap ederek öğrenmeyi kolaylaştırmak, yaratıcılığı geliştirmek için bilgisayarlar eşi benzeri olmayan bir teknoloji harikası olarak görülmekte ve kullanılmaktadır”¹¹. Bilişim teknolojilerinin en önemli araçlarından biri olan bilgisayar; bilgi toplumunun en önemli dinamiği olan bilgiye, internet aracılığıyla ulaşmada ve bilgiyi hafızasında depolamada en önemli araçtır. “Bilgi çağında bilgi güçtür, bilgisayar ise bu gücün dışı vurumudur. Bilgi çağında hesaplama yapan ve veri saklayan bilgisayarlardan sonuç çıkaran ve bilgilendiren bilgisayarlara doğru bir gelişim yaşanmıştır. Suni zekâ üretildiği laboratuvarlardan çıkarak birtakım insani beceriler kazanır hale gelmiştir”¹². Bilgisayarlara verilen veya yüklenen yetenekler insana yardımcı olacak nitelikte olmalı asla insanın yerini alacak türden olmamalıdır. Böyle bir durum çok yönlü sorunlar meydana getirebilmektedir.

3.Ekolojik Denge: Dünya var olduğundan beri dünya içerisinde ekolojik bir denge söz konusu olmuştur. Bu denge sürekli ve çoğunlukla insanoğlundan kaynaklanan sorunlarla bozulmaya çalışılmıştır. “Geçen asırdan beri ilerleyen teknoloji, insan hayatını rahatlatma ve kolaylaştırma açısından sürekli ilerlese de beraberinde bir takım çevreyle ilgili sorunları da meydana getirmektedir”¹³.

⁹ Refik BALAY (2004). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt 37, Sayı 2, ss 11.

¹⁰ İsmail ERDOĞAN (1998). Bilgi Toplumu Olmanın Gerektirdiği Eğitim Paradigması: Enformasyon-Bilgi Toplumu Dosyası. *Bilgi ve Toplum Dergisi*, Cilt,1 ss 93.

¹¹ Özcan DEMİREL(2002). Beyin Temelli Öğrenmenin Yabancı Dil Öğretiminde Yeri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı 15, ss 123-136

¹² Yaşar TONTA (1999). **Bilgi Toplumu ve Bilgi Teknolojisi**. Türk Kütüphaneciliği 13(4): ss. 363-375.

¹³Emine AKALIN, Hakan AYDOĞDU, Reşat SARAOĞLU (1997). *Bilim, Bilim Politikası ve Üniversiteler*. Bağlam Yayıncılık, Ankara, ss 209.

4. *Eğitim Programlarındaki Değişim*: Bilgi toplumu eğitim anlayışı daha önceki tarım toplumu ve sanayi toplumundan farklı nitelikte kavramları beraberinde getirmektedir. Bilgi toplumuna uygun eğitim programları ile öğrenci üzerinde çok yönlü bakış açısıyla gelişiminin sağlanması amaçlanmaktadır. Bilgi toplumunda eğitim programları; ilgi ve ihtiyaçların değişkenliğini, toplumun beklentilerindeki değişimi, bireyin toplumla olan ilişkilerindeki farklılaşmayı, bilgide meydana gelen artışı dikkate alarak hazırlanabilmektedir¹⁴.

5. *Eğitimde Yerelleşme*: Bilgi toplumunda bireyin istekleri ve ihtiyaçları bölgesel olarak değişebilmektedir. Ülkenin bütün coğrafyası aynı gelişmişlik düzeyine sahip olmayabilir. Bu durum isteklerin ve ihtiyaçların farklılaşmasına neden olabilir. “Eğitimde yerelleşme, eğitim sistemi üzerinde denetimin ve finansal sorumlulukların ulusal organlardan bölgesel organlara doğru aktarılmasıdır”¹⁵. Eğitim yerelleştiğinde, kişiyi ve kişinin çevresini öğretim sürecine dâhil etmek de kolaylaşacaktır. “Eğitim ile ilgili alınan kararlar, bireyin içerisinde bulunduğu çevrenin özellikleri dikkate alındığında daha etkili olmakta ve eğitimden alınan verim de artmaktadır”¹⁶. Yerel yöntemler eğitim için gerekli olan finansal kaynakları da kendileri sağlayabilmektedirler. “Yerinden yönetilen eğitim sisteminde okullar, yerel düzeyde ortaya çıkan ihtiyaçları daha etkili bir şekilde karşılamakta, çok yönlü programa açık okullar yaygınlaşmakta, hazırlanan eğitim programları da bireyin ve o toplumun mevcut ihtiyaçlarının büyük çoğunluğuna cevap verebilmektedir”¹⁷.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada kullanılan model tarama modelidir. “Tarama modelleri, geçmişte veya günümüzde var olan bir durumu olduğu şekliyle araştırmayı amaçlayan yaklaşımlardır”¹⁸. Elde edilen veriler betimsel analiz yapılarak çözümlenmiştir. “Betimsel analizde, “görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır”¹⁹.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Gaziantep İlinde görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Örneklemi ise; Gaziantep ilinde ilköğretim okullarında görev yapan 146 öğretmen ve Gaziantep’in Nizip ilçesinde ilköğretim okullarında görev yapan 134 öğretmen oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen “Bilgi Toplumu Öğretmen Yeterlilikleri” ölçeğiyle toplanmıştır. Yapılan ölçümlere ilişkin güvenilirlik katsayısı 0.856 bulunmuştur. Bu sonuç ölçümlerin güvenilir olduğunu göstermektedir. Ölçeğin onbir alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar; “Bilişim Teknolojileri”, “Problem Çözme Becerileri”, “Sosyo-Kültürel Değerler”, “Mesleki Gelişim”, “Evrensel Düşünebilme”, “Enformasyon Becerileri”, “Hayat Boyu Öğrenme”, “Bireysel Farklara Göre Eğitim”, “Özgür Düşünebilme”, “Yaratıcılık”, “Liderlik” boyutlarıdır. Veriler SPSS 16.0 programı ile analiz edilmiştir. Veriler analiz edilirken Kruskal Wallis-H, One-Way Anova testleri kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda, anlamlı farkın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe testi kullanılmıştır.

¹⁴ Muhsin HESAPÇIOĞLU(2002) . A.g.e.

¹⁵ Mahmut TEZCAN (2002). **Postmodern ve Küresel Toplumda Eğitim**. Anı Yayıncılık, Ankara, ss 27.

¹⁶ Türker KURT (2006). Eğitim Yönetiminde Yerelleşme Eğilimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* Cilt:14 No:1, ss 61-72.

¹⁷ İrfan ERDOĞAN (2002). **Yeni Bir Binyıla Doğru Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözümler**. Sistem Yayıncılık, İstanbul, ss 58.

¹⁸ Niyazi KARASAR (2006). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Nobel Yayıncılık. Ankara

¹⁹ Ahmet YILDIRIM & Hüseyin ŞİMŞEK (2000). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayıncılık, ss 26.

BULGULAR**1. Öğretmenlerin Bölümlerine Ait Bulgular**

Bölümler	N	Yüzde Değerleri (%)
Sınıf Öğretmeni	28	10
Türkçe Öğretmeni	28	10
Matematik Öğretmeni	28	10
Sosyal Bilgiler Öğretmeni	28	10
Bilgisayar Öğretmeni	28	10
Beden Eğitimi Öğretmeni	28	10
İngilizce Öğretmeni	28	10
Fen ve Teknoloji Öğretmeni	28	10
Resim Öğretmeni	28	10
Müzik Öğretmeni	28	10
Toplam	280	100

Tablo 1: Öğretmenlerin Bölümleri için Frekans ve Yüzde Değerleri

Tablo 1’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %10’u sınıf öğretmeni, %10’u Türkçe öğretmeni, %10’u Matematik öğretmeni, %10’u Sosyal Bilgiler öğretmeni, %10’u Bilgisayar öğretmeni, %10’u Beden Eğitimi öğretmeni, %10’u İngilizce öğretmeni, %10’u Fen ve Teknoloji öğretmeni, %10’u Resim öğretmeni ve %10’u Müzik öğretmeni olduğu tespit edilmiştir.

2. Öğretmenlerin Bilişim Teknolojileri Düzeylerine İlişkin Yeterliliklerinin İncelenmesi

Tablo 2: Öğretmenlerin Bilişim Teknolojilerine İlişkin Yeterlilikleri

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplararası	9546,157	9	1060,684	530,623	,000	Bilgisayar Öğretmenliği, Fen ve Teknoloji Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği
Gruplariçi	539,714	270	1,999			
Toplam	10085,87	279				

Tablo 2’den öğretmenlerin bilişim teknolojilerine ilişkin yeterlilikleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p < .005$). Bu farklılığın hangi bölümler arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Bu testin sonucunda; Bilgisayar öğretmenliği ($X=255,157$), Fen ve Teknoloji öğretmenliği ($X=233,96$), Matematik öğretmenliği ($X=232,26$) bölümlerindeki öğretmenlerin bilişim teknolojilerine ilişkin yeterlilikleri yüksek, Sosyal Bilgiler öğretmenliği ($X=55,71$), Beden Eğitimi öğretmenliği ($X=58,86$), Resim öğretmenliği ($X=57,79$), Müzik öğretmenliği ($X=60,71$) bölümlerindeki öğretmenlerin bilişim teknolojilerine ilişkin yeterlilikleri ise düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

3. Öğretmenlerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Yeterliliklerinin İncelenmesi

Tablo 3: Öğretmenlerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Yeterlilikleri

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplararası	6347,589	9	705,288	281,981	,000	Bilgisayar Öğretmenliği,
Gruplarıçi	675,321	270	2,501			Fen ve Teknoloji Öğretmenliği,
Toplam	7022,911	279				Matematik Öğretmenliği

Tablo 3'den öğretmenlerin problem çözme becerilerine ilişkin yeterlilikleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p<.005$). Bu farklılığın hangi bölümler arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Bu testin sonucunda; Bilgisayar öğretmenliği ($X=232,77$), Fen ve Teknoloji öğretmenliği ($X=223,96$), Matematik öğretmenliği ($X=218,26$) bölümlerindeki öğretmenlerin problem çözme becerilerine ilişkin yeterlilikleri yüksek, Beden Eğitimi öğretmenliği ($X=34,86$), Resim öğretmenliği ($X=32,79$), Müzik öğretmenliği ($X=28,71$) bölümlerindeki öğretmenlerin problem çözme becerilerine ilişkin yeterlilikleri ise düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

4. Öğretmenlerin Sosyo-Kültürel Değerlere İlişkin Yeterliliklerinin İncelenmesi

Tablo 4: Öğretmenlerin Sosyo-Kültürel Değerlere İlişkin Yeterlilikleri

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplararası	5443,800	9	604,867	204,837	,000	Sınıf Öğretmenliği,
Gruplarıçi	797,286	270	2,953			Sosyal Bilgiler Öğretmenliği,
Toplam	6241,086	279				

Tablo 4'den öğretmenlerin sosyo-kültürel değerlere ilişkin yeterlilikleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p<.005$). Bu farklılığın hangi bölümler arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Bu testin sonucunda; Sosyal Bilgiler öğretmenliği ($X=265,32$), Sınıf öğretmenliği ($X=233,45$) bölümlerinde olan öğretmenlerin sosyo-kültürel değerlere ilişkin yeterlilikleri yüksek, Bilgisayar öğretmenliği ($X=32,46$), Matematik öğretmenliği ($X=28,50$) bölümlerindeki öğretmenlerin sosyo-kültürel değerlere ilişkin yeterlilikleri ise düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

5. Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine İlişkin Yeterliliklerinin İncelenmesi

Tablo 5: Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine İlişkin Yeterlilikleri

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplararası	1882,914	9	209,213	52,796	,000	Bilgisayar Öğretmenliği
Gruplarıçi	1069,929	270	3,963			
Toplam	2952,843	279				

Tablo 5'den öğretmenlerin mesleki gelişimine ilişkin yeterlilikleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p<.005$). Bu farklılığın hangi bölümler arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Bu testin

sonucunda; Bilgisayar öğretmenliği ($X=266,124$) bölümündeki öğretmenlerin mesleki gelişimine ilişkin yeterlilikleri yüksek, Sosyal Bilgiler öğretmenliği ($X=82,02$) bölümündeki öğretmenlerin mesleki gelişimine ilişkin yeterlilikleri ise düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

6. Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Düzeylerine İlişkin Yeterliliklerinin İncelenmesi

Tablo 6: Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Düzeylerine İlişkin Yeterlilikleri

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamli fark
Gruplararası	4292,246	9	476,916	235,946	,000	
Gruplarıçi	545,750	270	2,021			Bilgisayar Öğretmenliği
Toplam	4837,996	279				

Tablo 6'dan öğretmenlerin hayat boyu öğrenme düzeylerine ilişkin yeterlilikleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p<.005$). Bu farklılığın hangi bölümler arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Bu testin sonucunda; Bilgisayar öğretmenliği ($X=266,124$) bölümündeki öğretmenlerin hayat boyu öğrenme düzeylerine ilişkin yeterlilikleri yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

7. Öğretmenlerin Enformasyon Beceri Düzeylerine İlişkin Yeterliliklerinin İncelenmesi

Tablo 7: Öğretmenlerin Enformasyon Beceri Düzeylerine İlişkin Yeterlilikleri

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamli fark
Gruplararası	9112,075	9	1012,453	467,371	,000	Bilgisayar Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği
Gruplarıçi	584,893	270	2,166			
Toplam	9696,968	279				

Tablo 7'den öğretmenlerin enformasyon beceri düzeylerine ilişkin yeterlilikleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p<.005$). Bu farklılığın hangi bölümler arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Bu testin sonucunda; Bilgisayar öğretmenliği ($X=260,64$), Matematik öğretmenliği ($X=244,36$) bölümlerindeki öğretmenlerin hayat boyu öğrenme düzeylerine ilişkin yeterlilikleri yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Bilgi Toplumu Öğretmen Yeterlilikleri ölçeğinin diğer beş alt boyutları olan "Evrensel Düşünebilme", "Bireysel Farklara Göre Eğitim", "Özgür Düşünebilme", "Yaratıcılık", "Liderlik" boyutlarıyla ilgili anlamlı bir fark bulunamamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre; Bilgisayar öğretmenliği, Fen ve Teknoloji öğretmenliği ve Matematik öğretmenliği bölümlerindeki öğretmenlerin bilişim teknolojilerine ilişkin yeterlilikleri yüksek, Sosyal Bilgiler öğretmenliği, Beden Eğitimi öğretmenliği, Resim öğretmenliği, Müzik öğretmenliği bölümlerindeki öğretmenlerin bilişim teknolojilerine ilişkin yeterlilikleri ise düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bilgisayar öğretmenliği, Fen ve Teknoloji öğretmenliği, Matematik öğretmenliği bölümlerindeki öğretmenlerin problem çözme becerilerine ilişkin yeterlilikleri yüksek, Beden Eğitimi öğretmenliği, Resim öğretmenliği, Müzik öğretmenliği bölümlerindeki öğretmenlerin problem çözme becerilerine ilişkin yeterlilikleri ise düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenliği, Sınıf öğretmenliği bölümlerinde olan öğretmenlerin sosyo-kültürel değerlere ilişkin yeterlilikleri yüksek, Bilgisayar öğretmenliği, Matematik öğretmenliği bölümlerindeki öğretmenlerin sosyo-kültürel değerlere ilişkin yeterlilikleri ise düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bilgisayar öğretmenliği bölümündeki öğretmenlerin mesleki gelişimine ilişkin yeterlilikleri yüksek, Sosyal Bilgiler öğretmenliği

bölümündeki öğretmenlerin mesleki gelişimine ilişkin yeterlilikleri ise düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bilgisayar öğretmenliği bölümündeki öğretmenlerin hayat boyu öğrenme düzeylerine ilişkin yeterlilikleri yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bilgisayar öğretmenliği, Matematik öğretmenliği bölümlerindeki öğretmenlerin hayat boyu öğrenme düzeylerine ilişkin yeterlilikleri yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bilgi Toplumu Öğretmen Yeterlilikleri ölçeğinin diğer beş alt boyutları olan “Evrensel Düşünebilme”, “Bireysel Farklara Göre Eğitim”, “Özgür Düşünebilme”, “Yaratıcılık”, “Liderlik” boyutlarla öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Bilgi toplumuna geçiş sürecini hızlandırabilecek en önemli faktörlerden biri eğitim kurumlarıdır. Dolayısıyla eğitim kurumlarının ve bu kurumda görevli olan personellerin bilgi toplumu ölçütlerine göre şekillendirilmesi ve yetiştirilmesi gerekmektedir. Araştırma sonuçlarının ışığında; öğretmenlere bilişim teknolojileri, problem çözme becerileri, sosyo-kültürel değerler, mesleki gelişim, evrensel düşünme, enformasyon becerileri, hayat boyu öğrenme, yaratıcılık alanlarında hizmet-içi eğitim kursu verilmelidir. Ayrıca öğretmenlerin ve idarecilerin kendilerini geliştirmeleri adına alanlarıyla ilgili dergi, kitap, cdler eğitim kurumlarına gönderilmelidir.

Mili Eğitim Bakanlığı alanında uzman kişileri görevlendirerek personellerine bilgi toplumunu ve bilgi toplumunun ihtiyacı olan insan modelini tanıtmaya ve değişime karşı direnç yerine, değişime nasıl katkıda bulunabileceğinin yollarını anlatacak seminerler, konferanslar vermelidir. Milli Eğitim kurumlarına bu yönde dergi, broşür, cdler göndermelidir.

MEB; Öğretmenlerin enformasyon becerilerinin geliştirilmesi için Öğretmenlerden ve idarecilerden projeler üretmesine yönelik teşvikler yapılmalıdır. Aksi takdirde idareciler sadece merkezden emir bekleyen ve onları uygulamaya çalışan kişiler haline dönüşmektedir. Bu bağlamda yerel yönetimin eğitime katkıda bulunması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Akalın, E., Aydoğdu, H., Saraoğlu, R. (1997). Bilim, Bilim Politikası ve Üniversiteler. Bağlam Yayıncılık, Ankara, ss 209.

Aktan, C. C. & Tunç, M. (1998). Bilgi Toplumu ve Türkiye. *Yeni Türkiye Dergisi*, Cilt 4, ss 118-134.

Balay, R. (2004). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt 37, Sayı 2, ss 11.

Demirel, Ö. (2002). Beyin Temelli Öğrenmenin Yabancı Dil Öğretiminde Yeri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı 15, ss 123-136

Erdoğan, İ. (1998). Bilgi Toplumu Olmanın Gerekçirdiği Eğitim Paradigması: Enformasyon-Bilgi Toplumu Dosyası. *Bilgi ve Toplum Dergisi*, Cilt,1 ss 93.

Erdoğan, İ. (2002). Yeni Bir Binyıla Doğru Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözümler. Sistem Yayıncılık, İstanbul, ss 58.

Karasar, N. (2006). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Nobel Yayıncılık. Ankara.

Kocacık, F. (2003). Bilgi Toplumu ve Türkiye. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt : 27 No:1, ss 1-10.

Kurt, T. (2006). Eğitim Yönetiminde Yerelleşme Eğilimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* Cilt:14 No:1, ss 61-72.

Terzi, A. R. (2003). Bilgi Toplumunda Eğitim ve Okul. <http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi/sbd/sbd5/sbd-5-05.pdf> (Erişim Tarihi:14.01.2011).

Tezcan, M. (2002). Postmodern ve Küresel Toplumda Eğitim. Anı Yayıncılık, Ankara, ss 27.

Tonta, Yaşar (1999). Bilgi Toplumu ve Bilgi Teknolojisi. Türk Kütüphaneciliği 13(4): ss. 363-375.

Yıldırım, A. & şimşek, H. (2000). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık, ss 26.

Yurdakul, C. & Çağlayan, M. U. (1997). Bilgi Teknolojileri Türkiye İçin Nasıl bir Gelecek Hazırlamakta, Türkiye İş Bankası Yayınları, ss 35.